

nosti, da sami odločajo v svojih zadevah, tam tudi sedanje vladne stranke odrekajo. Pač pa so se vrgle na drugo polje, na katerem razvijajo veliko živahnost, na kulturno bojno polje. Ni nobenega dvoma in v tem oziru si ne smemo prikrivati resnice: pri nas se izvaja tisto, pa sistematično kulturni boj. Pribeževanje ga je začel, Radič pa ga za Pribeževanje nadaljuje. In celo Pucelj se je s Prepeluhom vzdignil ter pristavil svoj piskrček k Radičevemu ognjišču, da bi skuhal tam strup za »klerikalizem«.

V meščanskih šolah se je polovico ur dosedaj za veronauk določenih kratkoma črtalo. Na učiteljskih se je iz četrtega letnika veronauk popolnoma vrgel ven. Humanistične srednje šole se ne odpravljajo morda iz pedagoških razlogov, ker ti ravno govorijo za nje, ampak, da se nas odtrga od zapadne krščanske kulture. V načrtih za nove šolske zakone ni poučevanje veronauka poverjeno cerkvam, ampak se laizira. Vse to je še za puščina od Pribeževanja. Pričakovali smo od novega ministra, da bo napram cerkvam korektniji. Toda ukiniteljska katoliških redovnic na Hrvaškem in v Sloveniji, na podlagi baje ministrskega ukaza pa se onemogočuje v Sloveniji svobodni razvoj ljudskih šol katoliških redovnic.

Slovenski katoliški starši, mislim, da smem izjaviti, pa ne pustijo, da se odstranja verouk iz šol, niti ne pustijo, da se zapirajo učiteljska in onemogočujejo zasebne šole katoliških redovnic. Otroci niso last države, ampak last staršev, katerim se ne more odrekati vsaj ta pravica, da vzgajajo svojo dečo, kakor sami spoznajo po svoji vesti za potrebno. Ta pravica je elementarna temeljna pravica roditeljev. Zato so katoliški starši globoko užaljeni, ako se jim celo v tem oziru skračujejo njihove pravice. Minister za prosveto naj bi raje smatral za svojo dolžnost, da odpravi s svojo šolsko politiko tisti sramotno veliki odstotek analfabetov, ki nas ponižuje pred celim kulturnim svetom. Katoliški starši pa bodo uporabili vsa zakonita sredstva, da se veronauk zopet vrne v šole in da pusti svobodno življenje zasebnih šol, ki v vsakem oziru odgovarjajo zakonskim predpisom. Slovenska ljudska stranka pa bo v tem boju staršem in cerkvi zvesto stala ob strani!

Kljub vsemu se nas ne loteva apatija. Nasprotno, mi trdno upamo, da bomo z doslednim delovanjem v doglednem času gotovo prišli do svojega cilja: to je: dati državi mir, in sicer s tem, da damo vsakemu narodu politično svobodo, dati stanovom možnost za eksistenco, za socialni in gospodarski napredek in razvoj, dati državi finančno politiko, dati narodom visoko splošno kulturo, dati državi tudi verski mir in versko strpljivost.

To je naša želja, naša železna volja in naš cilj! Prepričan sem, da ne bomo na tem pohodu sami, ampak da bo ostal cel slovenski narod še dalje zvesto v našem taboru!

Naši poslanci med ljudstvom.

Zbor zaupnikov SLS v Murski Soboti. V nedeljo, dne 15. t. m., so odborniki in zaupniki prekmurskih krajevnih organizacij SLS do zadnjega kotička napolnili Dittichovo dvorano v Murski Soboti. Celo Prekmurje od Dolnje do Gornje Lendave je bilo zastopano. Zborovanje je otvoril in vodil poslanec Sitar. Poslanec Klekl je podal politično poročilo. Poslanec Vesjenjak je govoril o državnem gospodarstvu, zlasti o davkih in carinah, tajnik Kranjc o organizaciji SLS v Prekmurju.

Pri Sv. Martinu blizu Vurberga je priredila Slov. ljudska stranka v nedeljo, 6. septembra po rani sveti maši na prostem pri cerkvi ljudski shod, ki je bil zelo lepo obiskan. Otvoril ga je domači gospod župnik Lajnsi, ki je predsedoval je župan iz Gor. Dupleke g. Ignac Thaler. O političnem in gospodarskem položaju nam je poročal naš poslanec Fr. Žebot. Slišali smo marsikaj, kar še dosedaj nismo slišali. Posebno se nam je dopadla tista pripovedka o učenem »pidarju«, kateri je očistil dvema bolnikoma plesnjave možgane. Po shodu, na katerem smo izrekli našemu poslancu in njegovim tovarišem popolno zaupanje, smo ostali z našim zastopnikom v zaupnem razgovoru.

Shodi v okr. Marenberg. Na praznik, 8. septembra sta se vršila dva dobro obiskana shoda v Sv. Primožu na Pohorju in na Kamnu (Vuzenica). Poročal je posl. Pušenjak o političnem položaju, natančno razložil politiko Radičeve stranke, naglašal, da so poslanci Radičeve stranke glasovali za vse povišane davke in za novi davek za delavce ter razpravljali o krivični, pretirani obremenitvi Slovenije. Soglasno je bila sprejeta resolucija, v kateri se protestira proti prevelikemu obdačenju Slovenije, ki ogroža obstoj kmečkega stanu, obrtnikov in trgovcev. Vsi oni, ki so volili Radiča — bilo jih je 524 v okraju — se sramujejo, da so tako nasledili. Radič je zatajil republiko, borbo za samostojnost opustil, on podpira Pašičev velesrbski centralizem, govori, da se Sloveniji predobro godi in daje s tem potuho davčnim oblastem, da še huje pritiskajo na Slovenijo.

Šmartin na Pohorju. V nedeljo, dne 13. t. m. sta nas obiskala poslanca Stef. Falež in Pušenjak ter se je vršil dobro obiskan shod SLS, kateremu je predsedoval odbornik okrajne organizacije, vrli posestnik Franc Fric. Poslanec Falež je orisal politične razmere v naši državi, izdajstvo Radičovo in ožigosal protiljudski in protikrščanski šolski zakon, katerega je predložil Pribeževanje. Poslanec Pušenjak je govoril o gospodarski politiki, oobito davčni politiki, in poudarjal k vztrajnosti v boju za uresničenje strankinega programa. Predsednik

se je zahvalil govornikom za izčrpna poročila z željo, da bi se še večkrat priredil političen shod pri nas, ki nas pouči o političnih razmerah v naši državi.

Dr. Hohnjec je imel zadnji čas v Ljutomerem okraju te-le shode: v nedeljo, 6. septembra, po ranem cerkvenem opravilu pri Sv. Križu pri Ljutomeru, popoldne v Veržuju; v nedeljo, 13. septembra v Ljutomeru. Obisk je bil dober, odnosno pri Sv. Križu prav dober, v Ljutomeru izvršen. Poročilo poslanca dr. Hohnjca je bilo povsodi sprejeto z velikim zanimanjem in vsestranskim pritrjevanjem. V enoglasno sprejetih resolucijah je bilo njegovemu delovanju in politiki Jugoslovanskega kluba izrečeno popolno zaupanje. Volilci so na vseh shodih tudi protestirali zoper davčni sistem v Sloveniji in zoper brezobzirno navijanje davčnega vijaka; zoper novo carinsko tarifo, ki povečuje carinske postavke na umetna gnojila, galico, poljedelske stroje in sploh na kmetijske potrebnosti; zoper ukinitvenje zasebnih učiteljskih, ki so v rokah katoliških redovnic, ter zoper skrajšanje časa za verouk na meščanskih in drugih šolah. Na shodu v Ljutomeru je tudi bila sprejeta naslednja resolucija: »Državna vlada obremenuje Slovenijo z davki do petine vseh v državi vplačanih direktnih davkov, noče pa izpolniti svojih obveznosti napram Sloveniji. H graditvi in vzdrževanju cest prispeva v tako nezadostni meri, da je teh prispevkov, katere je dati obvezana, dolžna visoko svoto več milijonov dinarjev. Mesto teh prispevkov hoče, kakor je razvidno iz izjav gospoda ministra javnih del v parlamentu in okrožnice gradbene direkcije v Ljubljani okrajnim zastopom in cestnim odborom, v Sloveniji zopet upeljati kuluk. Zoper tako postopanje vlade odločno protestiramo.«

Ormož. V nedeljo, dne 13. t. m., se je vršil v Katol. domu shod Slovenske ljudske stranke, na katerem je poročal o političnem položaju poslanec g. Andrej Bedjanč. Prav po domače je nam razložil vso RR (Pašič-Radič) politiko. Radič je prej povsod kritiziral, se po svetu enkrat na Angleško, enkrat na Rusko vozil, drugače pa doma za pečko s svojimi poslanci ležal in hrvaški narod tako za nos vodil. Če bi bil lepo od začetka v državni zbor prišel, ne bi bilo centralizma. Le po njegovi krivdi smo bili preglaševani in narodi se ne morejo sami razvijati. Le zavoljo njegovih intrig so ga zaprli. Ko se to zgodi, na vse pozabi, vse svoje trditve ovzre, na svojo pest vso svojo taktiko brez vprašanja naroda spremeni, pravi, da vse to ni nič in sliene sporazum s Pašičem, torej popolnoma kapitulira. Pri njem ni nič, da se davki ne izenačijo, da njegovi poslanci z radikali, s Kelemino in Pučljem vred, so vse davke odglasovali, da so odglasovali tiskovni zakon, ki je najslabši, kaj ga svet pozna, da so odglasovali dvanajstine, v katerih ni za Slovenijo postavljeno nič, akoravno največ plača, da pri agrarni reformi delajo nato, da se graščaka, ki je pod agrarno reformo, štiti, ne pa seljaka, ki zemljo potrebuje. Udriha po duhovščini, ki dela za ljudstvo. Graja vse. Na Krškem je grajal Orle, grajal Sokole, in ko se ga za besedo prime, obrne besede in reče, da ni so ne Orli, ne Sokoli, ampak da so golobice. To ni nič, akoravno ve dobro, da so njegovi poslanci odglasovali dva najstine, v katerih je za Slovenijo za regulacijo vod postavljenih le 2.000.000 dinarjev, katero svoto večji del pozejro različne komisije. To ni nič, da zdaj njegovi agitatorji okoli farbarjo ljudi, da bodo njegovi več dobili, ker so v vladi. V celi državi je bilo elementarne škode letos nad 600.000.000 dinarjev, vlada pa je dala podpore le krog 3.000.000 dinarjev. Koliko so od tega požrle različne komisije in koliko je nesrečno ljudstvo dobilo? To vse ni nič, da Pašič kot samodržec komandira in Radičevci le kimajo, in Radič ga k vsemu še hvali. Zato je treba, da se že enkrat začne s pametno politiko, drugače je vse zastoj. Je treba, da se naredi invalidni zakon tako, da bo dober za invalide, dober tudi za davkoplačevalce, in ne takšni je zdaj! Treba je, da se popravi šolski zakon, v katerem se morajo vpoštovati tudi krajevne razmere; da se pustijo tudi privatne šole, katerih dobrino priznavajo celo sami nasprotniki, ki svoje otroke v nje pošiljajo. Treba je posebno, da se davki za celo državo zenačijo. Vse to je zakrivil centralizem, vsi, ki so zanj. Zato je Slovenska ljudska stranka za avtonomijo pokrajin in bo vselej in ne bo svojega programa menjala, ne bo tako nesramno kot Radič s svojimi kapitulirala. — Po živahni debati zborovalcev se je sprejela sledeča resolucija: »Zbrani izrekamo poslancu g. Andreju Bedjanču in vodstvu SLS stranke popolno zaupanje in tirjamo, da vstrajate pri Vašem programu. Na to vestno in vstrajno delajte, da vsi, ako smo vsi državljani ene države, in to smo in hočemo biti, tedaj Slovenec ravnotako kot Srb in Hrvat, imamo enako pravico in enake dolžnosti, da tedaj posebno vsi enako plačamo.«

Tedenske novice.

Zopet prihajajo s kulukom! Z velikim naporom se je poslancem Slovenske ljudske stranke posrečilo leta 1923 in 1924 preprečiti upeljavo kuluka v Sloveniji. Za ceste plačujemo tako ogromne davke, da bi bila upeljava cestne robote (kuluka) nesmisel. Te dni pa so iz Beograda in iz Ljubljane zopet začeli sirašiti s kulukom. Gradbeno ravnateljstvo, t. j. tisti oddelek ministrstva, ki ima na skrbi državne in deželne ceste ter mora dati okrajem podporo za okrajne ceste, je izdalo na vse okrajne zastope okrožnico, iz katere je razvidno, da se našim okrajem v bodoče iz Beograda mesto podpore ponuja kuluk. Čuditi se je, kako more gradbeno ravnateljstvo kaj takega zahtevati od nas Slovencev, ko pa vendar plačujemo Slovenci posebne deželne (avtonomne) doliade v iznosu nad 150% na vse direktne davke. Od teh doklad bi morala vlada dati državne podpore okrajnim zastopom. Dosedaj je te podpore (iz našega lastnega denarja) dajala. A sedanja vlada, v kateri sedijo poleg Pašiča tudi 4 Radičevci ministri in 4

podministri, hoče Sloveniji še tudi te podpore odvzeti. — Franjo Žebot.

Mariborske novice. Dne 15. t. m. je preteklo 40 let, odkar obstoji Cirilova tiskarna. — Maribor je presenetila zadnja nedeljo požarna bramba z mojstrsko uspešno prireditvijo večera umetnih ognjev v Ljudskem vrtu. — Zadnja nedeljo je bila 43 let službujočemu tajniku mariborskega okrajnega zastopa g. Eichkitzu od mariborskega g. župana in okrajnega gerenta dr. Leskovarja slovesno izročena služna zlata kolajna. G. Eichkitz je stopil v pokoj in na njegovo mesto pride dosednji vodja mariborske državne borze dela g. Jože Stabej. — Mariborski okrajni zastop je razvil v letošnjem letu veliko delavnost. V kratkem času bo dogotovljena nova cesta Sv. Miklavž—hočko Pohorje. Tekom nekaj dni bodo zgrajeni trije novi okrajni mostovi, eden veliki betonski pri Rušah in dva manjša lesena.

Dekanijski shod Marijinih družb v Slivnici pri Mariboru v nedeljo, dne 6. t. m., ni privabil samo družbenic iz cele hočke dekanije, ampak tudi še iz Gornje in Spodnje Poljskave. V cerkvi je pridigoval p. Pavel iz Maribora. Na veličastnem zborovanju v društvenem domu je poleg dekanijskega družbenega voditelja, č. g. dekana Sagaja, govoril zopet p. Pavel in pa zastopnice vseh udeleženi Marijinih družb iz dekanije in izven nje, po lepem načrtu o velevažnih zadevah in dolžnostih družbenic. Med govori so se vrstile pesmi, pozdravi in deklamacije; srca zborovalk, ki so polnile veliki društveni dom, so bila tako zavzeta za lepi Marijin tabor, da se skoro dekleta niso hotela raziti, ko je predsednik shod zaključil. Dal Bog in Marije obilo sadu!

Gospod Franjo Thaler v St. Ilju v Slov. gor. bo obhajal dne 20. septembra na »Karlovem« pri St. Ilju 60letnico svojega rojstva. Dolgoletnemu županu naše obmeje slovenske trdnjave, vnetemu delavcu na izobraževalnem in narodnogospodarskem polju ter iskrenemu somišljeniku Slovenske ljudske stranke k njegovemu slavu iskreno čestitamo!

Obesil se je v St. Ilju v Slov. gor. progovni delavec Ivan Breznik.

Kaj nam poročajo iz Dobrovc pri Mariboru? Ako prideš v Maribor ter stopiš v kako trgovino in te kak trgovski nastavljenec vpraša: odkod ste, očka ali mamca, in mu ti hitro odgovoriš, da iz Dobrovc, nikdo ne ve, kje je to. Ako se pa odrežeš, da so Dobrovce pri Slivnici, vsakdo ve, kje leži ta kraj. Pa Dobrovčani nikakor nismo tako skriti in za plankami, kakor bi kdo to mislil. Naša dobrovska mladina se pridno organizira. Imamo knjižnico že tri leta. Naši fantje in dekleta se nam na obče zadoščenje predstavljali že več zabavnih in podučnih iger. Lansko leto smo sklenili vsi Dobrovčani, da si bomo zgradili večjo kapelo, ki bi naj bila podružnica slivniške farne cerkve. Dobili smo tozadevno dovoljenje od mariborskega ordinarijata in dne 1. julija t. l. nam je g. hočki dekan že blagoslovil vogelni kamen. Naša nova cerkva bo dolga 12 m, široka 7 m, visoka 6½ m, zvonik bo dosegel višino 17 m. Hram boji nam zidajo domači zidarji pod vodstvom starbenega mojstra Sonnenwalda in bo naša ljubka cerkva že pred zimno pod streho.

Vlomilci na delu. Iz Slov. Bistrice smo prejeli: Doselej še neodkriti vlomilci so odnesli v noči od 10. na 11. t. m. na Zgor. Poljskavi iz trgovine Cizelj raznega blaga v skupni vrednosti za več desetstotico dinarjev.

Zločin pri Mali Nedelji. Preteklo soboto se je dogodil pri Mali Nedelji zločin, čegar žrtev je postala posestnica Marija Lipša. V Pernetincih, blizu Male Nedelje, stanuje posestnik Alojz Benko, s katerim je živela rejna Lipša v prepriu. V soboto je hotel Benko prekopati jarek na travniku, ki je bil last umorjena. Lipša je hotela to preprečiti, kar je pa Benkota tako razjezilo, da jo je udaril z vso močjo z motiko po glavi. Zelezo se je zasadilo žrtvi 7 cm globoko v lobanjo, vendar je še živela 6 ur. Ubijalec se je sam javil oblastem.

Novo sv. mašo bo daroval dne 27. t. m. pri Sv. Križu na Murskem polju tamošnji rojak g. Alojzij Zaler.

Požar. V noči od predzadnje srede na četrtek je izbruhnil požar v Dobreleši vasi pri Sv. Petru v Sav. dolini. Do tal je pogorelo gospodarsko poslopje posestnika Jurija Valna. Zgorela je vsa shranjena krma in ves letošnji ter lanski pridelek hmelja. Pri omejitvi požara, da se ni širil na celo vas, sta uspešno in požrtvovalno delovali požarni brambci iz St. Petra in Zalca. Zavarovalnina znaša le malenkostno svoto v primeru s povzročeno škodo.

Velika nesreča. Šmihel nad Mozirjem je obiskala dne 11. septembra t. l. velika nesreča. Ob strašni nevihti ob pol 3. uri popoldne je udarilo v hlev cerkvenega ključarja Lovra Golčnik in je do tal zgorel hlev, svinjak in kozolec. Marljivosti faranov se je zahvaliti, da so rešili hišo in svinjak. Čeravno so rešili vse domače živali, znaša škoda vendar 500.000 K.

Na smrt obsojeni morilec zblaznel. Javnosti je še v živem spominu, da je celjska porota obsodila na smrt na vešalih nekega Hotko, ki je ustrelil in izropal trgovca iz Dobove pri Brežicah. Hotko čaka sedaj v zaporih celjskega okrožnega sodišča na potrditev smrtno obsodbe ali na pomilostitev v dosmrtno ječo. Po poročilih iz Celja je Hotko v zaporu zblaznel in ga bodo poslali v ljubljansko umobolnico.

Se vedno se vračajo vojni ujetniki iz Rusije. Na okrajno glavarstvo v Laškem je bil od trbovljskih orožnikov te dni pripeljan Dunajčan Peter Hirzt. Izpovedal je, da se vrača po 10 letih preko Rumunije in Jugoslavije iz ruskega vojnega ujetništva v svoje rojstno mesto Dunaj. Hirzt je prišel kot 19letni fant v ujetništvo in komaj zdaj se mu je posrečilo se vrniti po tolikoletnem trpljenju v domovino. Laško okrajno glavarstvo je storilo vse, da je prišel pomilovanja vredni ujetnik čim prej preko meje v Avstrijo.

Znaga SLS pri občinskih volitvah v Sv. Kristofu pri Laškem. V nedeljo, dne 13. t. m., so se vršile v občini Sv. Kristof pri Laškem občinske volitve, ki so prinesle popoln

poraz demokratov. SLS je dobila na posameznih voliščih sledeče število glasov: 1. Volišče Sv. Krištof: SLS 229, SDS 57, neodvisna gospodarska lista 12, socialisti 10. — 2. Volišče Sv. Jedert: SLS 94, SDS z neodvisno gospodarsko listo 118, socialisti 6. — 3. Volišče Sv. Stefan: SLS 188, SDS z neodvisno gospodarsko listo 38, socialisti 8. — SLS dobi 17 občinskih odbornikov, samostojni demokrati 7, neodvisna gospodarska lista 1 in socialisti nobenega. Demokrati so svoj čas občinski odbor te velike občine razpustili, ker je bil v naših rokah ter nastavili občinskega gerenta, ki je pa tako dobro vodil občino; da so občani pri volitvah kljub samostojni agitaciji skoro korporativno obrnili hrbet demokratom ter glasovali za SLS.

Mariborska porota. Dne 14. t. m. se je pričelo zasedanje mariborskega porotnega sodišča. Prvi dan se je vršila razprava proti roparski dvojici Zamuda in Senekovič. Jan. Zamuda je 23letni kovač iz Negove in Rupert Senekovič je delavec iz Plitvičkega sela pri Gornji Radgoni. Dne 28. februarja t. l. sta imenovana zločince izvršila rop pri pocestnici Ivan Šipek v Gornjih Ivanjih. Okrog 2. ure po noči sta zlezla pri svislih v hišo ter se priplazila v izbo, kjer je Šipekova spala. Eden se je takoj vrget na njo ter jo hotel držati, ker pa se mu je skušala izviti, ji je zadal nekaj lahkih ran z nožem. Šipekovi se je posrečilo končno uiti ter priklicati sosede, med tem pa sta neznan roparja izginila. Orožnikom se je meseca maja posrečilo, izslediti zločince ter ju spraviti pod ključ. Pred poroto sta dobila svoje plačilo in sicer Zamuda 3 leta in Senekovič 5 let težke ječe. — Naslednji dan se je zagovarjal pred porotniki 46-letni poštni uradnik Vladimir Koser radi zlorabljanja uradne oblasti. Mož je bil nastavljen na pošti ter je odpiral pisma in jemal iz njih denar. Svoj posel je opravljal precej dolgo časa in uprava mu je le težko prišla na sled, ker je bil zelo previden. Slednjič so ga pa ujeli ravno pri »delu«, ko si je namreč prisvojil par pisem, ter ga takoj zaprli. Iz zapora je bil kmalu izpuščen, toda čakala ga je še porota, pred katero se je dne 15. t. m. zagovarjal. Razprava je bila preložena, ker glavna priča, g. dr. Janžekovič, ni mogel nastopiti, ker ga ministristvo še ni oprostilo uradne tajnosti.

Kat. domu v Smarju pri Jelšah je vnovič naklonil g. ravnatelj dr. Anton Jerovšek v Mariboru 100 dinarjev v poravnavo velikih dolgov. Božji mladinoj nam naj vzbudi še mnogo takih dobrotnikov!

Gospode katehete, šolska vodstva in starše opozarjamo na skrbno sestavljen »Metodiko kat. veronauka« g. prof. Vreže-ta, ki je ravnokar izšla v tiskarni sv. Cirila v Mariboru. Njena posebnost je praktični del, ki podaja splošna navodila za pouk, učno snov in nje obravnavo na vsiki stopnji, različne učne slike, posebna navodila za sv. mašo, prvo spoved in prvo sv. obhajilo in še mnogo drugega. Vsakdo bi jo moral imeti, ki želi mladino pravilno poučevati v krščanskih resnicah!

Mariborski veliki župan je naklonil kmečki hiralnici v Muretcih podporo v znesku 1000 din.

Lahek prihranek, in to sedaj v teh težkih časih? Mar-nikomu se bo to zelo čudno zdelo. Ja, pa je le vendar tako, da si vsak prav lepo svotico prihrani, kdor si ceno na-lavi jesensko in zimsko blago in vse drugo, kar pač rabi na oblačilo in sploh za domačijo. Kadar se mudite v Mari-boru, si samo ogledajte izložbe pri nižje navedeni trgovci, pa se boste uverili, da ste najboljše postreženi. V posebno veliki izbiri ima trgovka vedno raznovrstno suhno, hlače-platno in še vseh drugih vrst manufaktur. Pozabili bi še kmalu na vedno najnovije vrste svilnenih robcev, za moške pa klobuke, srajce, samovence itd. itd. Porabili bi pa preveč prostora, če bi še naprej naštevati, kaj da vse lahko kupite dobro in ceno pri trgovci Franc Mastek v Mari-boru na Glavnem trgu št. 16.

Specijalist za ženske bolezni in porodništvo dr. Fran Toplak se je vrnil in zopet redno ordinira: Maribor, Glavni trg 18, od 10. do 12. in od 14. do 16. ure.

Ako hočete štediti svoje perilo, tedaj uporabljajte pri pranju samo milo »Gazela«.

Za jesen in zimo došla velika izbira stofov za moške in ženske obleke, barhentov vseh vrst, hlačevine, koce, odeje, blaznice, nogavice, zimsko perilo, svilnati robci, dežniki. Prvovrstno blago je najcenejše, zato si nakupite zmiraj le najboljše blago, katero dobite po zelo zmernih cenah v trgovini Franc Senčar, Mala Nedelja in Ljutomer. Istotam se kupujejo jajca, maslo, zabeli, mast, suhe gobe ter vsi delatni pridelki, vedno po najboljših dnevnih cenah. 1108

Gospodarstvo.

STROŠKI PRI IZVOZU NAŠIH VIN V AVSTRJO.

Robert Košar.

Nova trgovska pogodba z Avstrijo, ki je bila na Dunaju podpisana dne 3. t. m., prinaša glede vinskega izvoza nekaj olajšav in upati smemo, da se bo na podlagi teh sprememb zopet razvila vinska trgovina s pokrajinami Srednje in Gornje Stajerske. Na podlagi informacij lahko ugotovimo, da vlada za naša slovenska vina še vedno veliko zanimanje »tam gori.« Italijanska in madžarska vina niso bila v stanju, da bi v teh šestih letih po prevratu zamo-rile okus in hrepenenje po naših kislastih vinih. Konzum piva je razmeroma zelo velik, kar se dobi že prvovrstno pivo po 8—9000 aK. Po vojni je primanjkovalo za to industrijo ječmena vsled splošne prehranjevalne krize, in vinski konzum je bil ogrožen. Italijani in Madžari so izkoristili ta položaj.

Kakor znano, je pred podpisom trgovske pogodbe z Avstrijo bil uvoz našega vina pod 13% alkohola dovoljen brez omejitve, toda vezan na zlato carino 60 kron, kar je onemogočilo vsak izvoz. Sedaj bi se moralo plačevati za vsa 100 kg. vina bruto za neto samo na carini brez državne

trošarine, prometnega davka in manipulacijskih stroškov že 864.000 aK, ali pa okrog 672 dinarjev (100 dinarjev je 125.000 aK).

Nova pogodba je znižala sedaj to uvozno carino na 30 zlatih kron ter kontingentirala množino na 40.000 hl belega in 40.000 hl rdečega vina ne glede na alkoholno stopnjo pod 13%.

Zanimiv bode račun: Koliko znašajo prevozni in drugi stroški s carino vred pri izvozu vina v Avstrijo? Ti stroški spadajo v dva dela:

1. Na prevozne, carinske in druge stroške do avstrijske meje, katere bodo v normalnih razmerah obtežile prodajalca v Sloveniji, in

2. na prevozne, carinske in druge stroške od meje do kupca, katere bo plačal ta, ako ni drugače pogojeno.

Večjih izvoznih stroškov glede carine, državne trošarine itd. v Jugoslaviji ni, kajti koliko sem mogel ugotoviti, se plača za vsaki izvoženi sod na žigovini 10 zlatih par, ali 1 dinar 10 para, razum poslovne dažbine, ki znaša 22 par za vsakih 100 kg bruto za neto. Za polovnjak vina po 300 litrov in težo soda 60 kg., skupaj 360 kg., bi plačali torej približno 0.88 din., tako da znašajo plačila državi okrog 2 din. za polovnjak, kar je res malenkostna svota. Za splošno kalkulacijo prevoznih stroškov pa je merodajna kilometerska daljava od oddajne postaje do meje. Te stroške izve interesent na domači železniški postaji. Ker pa bo vsak iz Slovenije izvoženi vagon vina šel navadno preko Maribora, sem se obrnil na špedicijsko tvrdko »Balkan« glede stroškov, ki izvirajo iz raznih manipulacij na tej prehodni postaji.

Izvedel sem, da je treba raznih pristojbin za pisanje deklaracij, za statistiko, za tarifne označbe, za prenos to-vornega lista, za potrdilo carinskih dokumentov, za razne eventuelne analize, koleke, za železniške pristojbine, za carinsko posredovanje itd. Vsi ti stroški pa znašajo za va-gon vina 100—150 din.

Stroški v Avstriji so naravnost ogromni. Za vsak v Gradec poslani polovnjak vina po 300 litrov, ki je bil kupljen recimo po 10 dinarjev liter, bo pobrala avstrijska carinarnica v Špilju sledeče svote:

1. na carini 30 zlatih ali 432.000 avstr. kron za vsakih 100 kg bruto za neto (1 zlata K je 14.400 papirnatih avstrijskih kron), ali za 360 kg 1.555.200
2. na državnem vinskem davku po 2200 avstr. kron za 1 liter je od 300 litrov 660.000
3. na blagovno-prometnem davku 7%, ki pa se računi od vrednosti blaga glasom fakture plus državni vinski davek po 20 avstr. K za 1 liter. V našem slučaju stane 300 litrov po 10 din. 3000 din., ali 3.750.000 a. K. in vinski davek 660.000, je 4.410.000 aK, od tega 7% 308.700
4. na kontrolni pristojbini po 40 K za liter je 12.000
5. na manipulacijskih stroških za vsaki sod (pa najsi drži potem 70 ali 700 litrov) 2.000

skupni stroški za 300 litrov vina 2.537.900 ali za vsak liter uvoženega vina 8469 avstrijskih kron, kar znaša 6 din. 76 par našega denarja (1 dinar je 1250 avstrijskih kron).

K tem stroškom še pridejo sedaj prevozni stroški od meje do Gradca, ki znašajo za vagon vina 1.400.000 aK (do Brucka 2.780.000 aK, do Leobena 3.560.000 aK) za liter torej približno 150 do 160 aK za Gradec.

Ker morajo tudi Avstrijci plačati razne tiskovine, kolekovine, deklaracije, špedicijske stroške, lahko rečemo, da jih stane vsak liter vina od meje do Gradca okrog 9000 aK, ali po našem 7.20 din. ali 28.80 jK.

Iz gornjih računov je razvidno, da bodo Nemci kupovali samo naša dobra vina, kajti za slabo blago so ti precej konstantni izvozni stroški previsoki. Iz tega sledi, da morajo naši vinogradniki gledati letos posebno na pridelovanje kvalitetnih vin, kar dosežejo s pozno trgatvijo, podbiranjem, sortiranjem grozdja in umnim kletarstvom.

Vinogradniki, skrbite za dobro kapljico, da pridejo naša slovenska vina zopet do starega slovesa v Avstriji in da izpodrinemo vsled svoje dobre kakovosti italijansko in madžarsko blago!

Pa tudi država mora k temu pripomočiti Vinskega izvoza ne sme pustiti brez strokovne kontrole! Na prehodnih postajah, n. pr. v Mariboru, bi se morala po vinarstvu strokovnjaku pregledati vsaka vinska pošiljatev, kar bo de tem lažje, ker se bo po mojem mnenju več eventuelni iz-voz vina v Avstrijo vršil odslej v vagonih tovornih. Poto-valni in prevozni stroški so danes previsoki za nakup po-sameznih polovnjakov, kakor pred vojno.

Vinogradniki, pozor! Finančno okrajno ravnateljstvo v Mariboru opozarja vse proizvajalce vina, da so zavezani v roku 10 dni od dneva, ko so izprežali vino, prijaviti dobljeno količino vina pristojnemu oddelku finančne kontrole. Nadelje je vsak, kdor proda vino, dolžan, da prijavi pristoj-nemu oddelku finančne kontrole prodano količino vina, predno istega izroči kupcu. Na vsako tako prijavo dobi prodajalec vina od finančne kontrole za nezatrošarinjeno vino kontrolni list za zatrošarinjeno vino pa svobodnico. Kontrolni list, oziroma svobodnico, mora prodajalec izro-čiti istočasno z vinom kupcu, ki pa mora kupljeno vino tekom 24 ur po prejemu prijavi svojemu pristojnemu od-delku finančne kontrole ter izročiti istemu kontrolni list, oziroma svobodnico. Če pa je dobil kupec vino s kontrol-nim listom mora tudi v gori omenjenemu roku 24 ur pla-čati odpadajočo trošarino in morebitno občinsko doklado k trošarini. Kdor ne prijavi tekom 10 dni svojega vinskega pridelka, ali opusti prijavo vina, bo kaznovan po čl. 85 trošarinskega pravilnika na denarno kazen 1000 din., ka-

tera kazen se ne more znižati. Kupec vina, ki ne prijavi tekom 24 ur prejetega vina in ga ne zatrošarini v istem roku v slučaju, da je sprejel nezatrošarinjeno vino, se ba snatral v smislu čl. 77 trošarinskega pravilnika kot tihotapec ter ga čaka kazen v petkratnem znesku prikrasane trošarine. Tudi se mu zapleni vino, ki ostane tako dolgo zaplenjeno, dokler ne plača prikrasane trošarine in kazni. Vinskega mošta vina, pridelanega na brajda pri hiši, ni treba prijaviti.

Kmetijska podružnica Maribor in okoliš ima prihodnjo nedeljo, dne 20. t. m., v dvorani okrajnega zastopa svoj letošnji občni zbor. Začne ob 9. uri dopoldne. Vspored: 1. Poročilo načelnikovo. 2. Pregled računov. 3. Volitev de-legatov za skupščino. 4. Volitev novega odbora. 5. Pred-logi.

Kmetijska ogledna in kontrolna postaja v Mariboru opozarja letos kakor prejšnja leta vinogradarje na čistogo-jene vinske drože, ki se naj čimprej naročijo na zavodu s 5 din. kolekovano vlogo.

Kje je krivda? Cene padajo, pa ne sorazmerno. Padajo pred vsem onim pridelkom, ki jih ponuja poljedelec. Niso pa te cene padle, kakor je na trgu sicer navada, vsled obilice pridelkov, temveč na pritisk od strani oblasti. To bi ne bilo pa sicer nič hudega, ko bi padale cene sorazmerno onim potrebščinam, ki jih mora poljedelec kupovati v trgo-vinah: obleki, usnju itd. Neprimerno visoke so zlasti cene monopolnim predmetom, kakor so n. pr. sol, petrolej, užigalice, duhan. Da sta sol in petrolej veliko predraga, to je stara tožba. Najbolj občutna je pa menda dragoča pri užigalicah. Ko bi bile takomenovane »švedske« štiri skatije za en dinar, bi še bilo opravičljivo, ruske pa še sorazmerno cenejše. Toda prav »ruske« pridejo še dražje! Saj moraš porabiti 5, 6 do 10 šibic, predno si napraviš plamen. Kdo je temu kriv? Vodstvu »ruske« tovarne užigalic se polaga nujno na srce, da posveti tej zadevi vso pozornost. Tako kot je sedaj, se pravi najrevnejšim slojem ropati denar iz žepa, ki ga že itak povsod primanjkuje.

Živinske cene se dvigajo! Meja za izvoz živine in me-sa se je odprla. Ko stopi v veljavo nova trgovinska pogod-ba z Avstrijo bomo lahko iz Jugoslavije za nizko carino pošiljali v Avstrijo in druge severne in zahodne evropske države naši živino vseh vrst in meso zaklane živine. Vsled tega so se začele cene živini polagoma dvigati. Na deželi opažamo, da dvigajo sedaj od hiše do hiše razni kupčeval-ci z živino in mešetarji. Ljudje, ki ne čitajo časopisov in ne pridejo med svet, mnogi nasedejo mešetarjem in za nizko ceno prodajo svojo živino. Opozarjam živinorejce, da naj bodo pri prodaji živine previdni. Čitajte »Slovenskega Gospodarja«, kateri bo odslej vsak teden prinašal po-ročila o živinskih cenah. Naše vodilne pristaše prosim, da neuke ljudi opozarjajo o novem stanju na živinskih tržiš-čih. Skoda bi bilo, da bi brezvestni ljudje se mastili z us-pehom kmetijskih žuljev. Torej še enkrat: Bodite previdni pri prodaji živine. — Franjo Žebot.

Mariborsko sejmsko poročilo. Na svinjski sejem dne 11. septembra 1925 se je pripeljalo 426 svinj in 3 kose. Cene so bile sledeče: Mladi prašiči 5—6 tednov stari ko-mad 100—125 din. 7—9 tednov 130—175 din., 3—4 me-sece stari 200—300 din., 5—7 tednov 300—350 din., 8—10 mesecev 400—500 din., 1 leto 625—850 din., 1½ leta 1050 din., 1 kg žive teže 12—14 din., 1 kg mrtve teže 15—17.50 din. Prodalo se je 200 komadov.

Mariborsko sejmsko poročilo. Prignalo se je: 6 konj, 7 bikov, 98 volov, 219 krav in 5 telet, skupaj 335 glav. Povprečne cene za različne živalske vrste na sejmu dne 7. 9. 1925 so bile sledeče: debeli voli 1 kg žive teže od 8 do 8.50 din., poldebili voli od 7.75 do 8 din., plemen-sk ivoli od 7 do 7.25 din., glavne krave debele od 6.25 do 6.50 din., plemenske krave od 5 do 6 din., krave za klo-basarje od 4 do 4.50 din., molzne krave od 5 do 7.50 din., breje krave od 5 do 7.75 din., mlada živina od 8.25 do 8.75 din., teleta od 11.50 do 12.50 din. Prodalo se je 136 glav, od teh 20 za izvoz v Avstrijo.

Mesne cene v Mariboru. Volovsko meso 10 do 19 din., telečje meso 12.50 do 19 din., svinjsko meso 12.50 do 25 din.

Sejmsko poročilo z Dunaja od dne 14. septembra t. l. Na ta sejem je bilo prignanih 3528 komadov in od teh iz Jugoslavije 1286. Za 1 kg žive teže so plačevali vole I. po 1.60—1.85 (izjemno po 1.90—2.20), II. 1.25—1.50, III. 1.10—1.20, bikli 1.25—1.70, krave 1—1.50, slaba živine 0.70—1.15 šilinga.

Središče ob Dravi. Da se zainteresira tukajšnje prebi-valstvo za tolivažno gospodarsko panogo sadjarstva, je sklenila podružnica Sadjarskega in vrtnarskega društva za Središče in okolico, da priredi v nedeljo, dne 27. t. m., v šolskih prostorih v Središču sadni ogled s strokovnim pre-davanjem. Ker je letos v tukajšnji okolici mnogo lepega sadja, katerega kupci iz vseh krajev marljivo kupujejo in nakladajo, je zanimanje za to prireditve splošno. Ta sadni ogled je bržčas v pturjskem srezu prvi, zato zasluži splošno pozornost za sadjarstvo se zanimajočega občinstva.

Vrednost denarja. Ameriški dolar stane 55—56 din., francoski frank 2.60 din., italijanska lira 2.32 din., čeho-slovaška krona 1.65 din., švicarski frank 10.84 din., bel-gijski frank 2.42—2.46 din., avstrijski šiling 7.87 din., angleški funt 270 din. V Curihu znaša vrednost dinarja 9.23 centimov.

Dopisi.

Frankovci pri Ortožu. V nedeljo, dne 30. m. m., se je poročil g. Otorepec, posestnik v Frankovcih, z gđc. Ljudm. Vaupotič iz Pušince. Ob tej priliki se je nabralo za Dijaško kuhinjo v Mariboru 100 dinarjev. Vsem darovalcem tem potom hvaležni: Bog plačaj Novoporočencema pa obilno sreče na poti življenja!